

«NAŠ GLAS» izide vsakega prvega, in petnajstega v mesecu. Naročnina za celo leto Din 40.—, za pol leta Din 20.—, za četrt leta Din 10.—. — Za inozemstvo je dodati poštino. — Oglasi po ceniku. —

NAŠ GLAS

Uredništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 11.467.

List za državne nameščence in upokojence

L. A.:

Draginja

Ze pred sprejetjem državnega proračuna smo opozarjali, da je opaziti vnovično oživitve narodnega gospodarstva in pričetek počasnega izboljšavanja splošnih gospodarskih in poslovnih razmer. Viša se dotok državnih dohodkov od raznih vrst davščin, ki so že v minulem letu po uradnih poročilih prekoračile v proračunu predvidene zneske. Letos je v tem pogledu položaj še ugodnejši za državno blagajno. Pisali smo, da se zdi, da je višek gospodarske stiske že za nami in da se že pojavljajo znaki konjunktura, ki bo prav tako proizvajalcem kakor tudi posredovalcem olajšala življenje. Navedli smo dokaz: znatno zvišanje cen kmetijskih proizvodov, pojevanje nezaposlednosti, živahnije obratovanje industrije, povečan izvoz in celo — doslej sicer ne posebno znatno — zviševanje medročnega delavstva. Ugotovili smo tedaj, da je edino stan aktivnih in upokojenih javnih uslužbencev še zmerom v istem neugodnem in kar obupnem gospodarskem položaju. Poudarili smo, da je neobhodno potrebno, da se nam takoj olajša življenje s primernim zvišanjem prejemkov, vsaj pa s takojšnjo odstranitvijo vseh redukcij, s katerimi so bili leta 1935. in kasneje naši prejemki tako občutno znižani.

Pojavi zadnjega časa kažejo, da smo — žal — imeli prav. Položaj postaja za naš stan stalno slabši. Draginja narašča že kar nevarno. V zadnjem času so se cene poglavitnim življenjskim potrebščinam občutno zvišale, povprečno za 10—20 %, nekatere celo bolj, do 30 % in više. Porastle so cene moki in kruhu, podražilo se je meso in mast, olje, maslo in razna druga živila. Z novim fin. zakonom uvedene ali močno zvišane trošarine, ki jih itak proizvajalec prevale na konsumente, so še poslabšale to stanje. Podražili so se čevlji in obleka. Zvišale so se tudi razne takse in druge davščine. Namesto zvišanja prejemkov smo doživeli dejansko občutno znižanje naše kupne moči.

Ne bo odveč, če vnovič preiščemo razloge znižanju naših plač in pokojnin. Znano je namreč, da je svojčas v septembru 1935 utemeljevala tedanja vlada potrebo znižanja uradnih prejemkov z občutno pocenitvijo življenja. Koliko se je takrat življenje javnih uslužbencev res olajšalo, ko so vendar že vsa leta prejimali znatno prenizke in za goli obstanek komaj še zadostujoče prejemke, ne bomo raziskovali. Ni pa dvoma, da so se prav te in še cela vrsta drugih življenjskih potrebščin zadnji čas tako podražile, da je tisto prehodno in kratkotrajno znižanje cen pred dve letoma že davno paralizirano. To je treba pibiti.

Resničnost tega potrjujejo tudi ponovne izjave članov vlade. Svojčas smo že na uvodnem mestu zabeležili besede ministrskega predsednika dr. M. Stojadinovića, ki jih je izrekel na velikem javnem zborovanju v Beogradu 27. septembra 1936, in ki se glase: »S splošnim izboljšanjem gospodarskih razmer v državi upamo, da bo prišel tudi čas, da ugodimo upravičenim željam naših državnih uradnikov in uslužbencev.« Poročali smo prav tako tudi o izjavi fin. ministra dr. Milana Letice, ki jo je dal odposlancem upokojenjskih društev iz vse države lani konec oktobra. Obljubil jim je, da se bo »zlasti potrudil, da se že zdaj najde kritje za povišanje vseh aktivnih in upokojenjskih prejemkov za 5 %, tako da bo to zvišanje že v prihodnjem proračunu za leto 1937/38.« —

Na velikem zborovanju JRZ v Ljubljani dne 17. januarja je minister dr. M. Krek izjavil tudi tole: »Trdno pričakujemo, da bomo s temi ukrepi in odredbami tudi izboljšali dohodke državne blagajne in mogli razmeram primerno izboljšati tudi prejemke drž. uslužbencev. Zavedamo se, da zlasti nižji uslužbenci zaradi suše, v katero so prejšnji režimi spravili državne finance, res težko živijo. Prav je, da zvesto uslužbenstvo prejme za pošteno delo tudi pošteno plačilo.« — Na posvetovanju o bolniškem zavarovanju p. t. t. uslužbencev, ki se je vršilo 1. februarja v Beogradu, je izjavil pomočnik poštne ministra dr. Rataj, da so razlogi za pogosta obolenja poštne uslužbencev različni: »V prvi vrsti pridejo slaba gmotna sredstva uslužbencev, zlasti srednjih in nižjih, ki ne zadoščajo niti za kritje najosnovnejših potreb po stanovanju, prehrani in obleki... Vprašanje gmotnega izboljšanja položaja našega osebja je ena prvih potreb.« — Tudi poštini in železniški ministri sta pri razpravi o državnem proračunu v svojih ekspozicijah soglasno ugotovila, da so dohodki državnih uslužbencev in njihov gmotni položaj nezadovoljivi in res slabi. Minister za gozdove Gj. Janković je 11. aprila t. l. na sestanku učiteljskega kluba JRZ v Beogradu dejal: »Uradniški stan je pred letom moral prenesti žrtev, ko so mu bile znižane plače. Prenesel je to žrtev in ni ropotal, ker je domel potrebo države. Mi bomo to upoštevali, in brž ko nam bodo finančne razmere dopuščale, bomo z ozirom na dvig cen vseh proizvodov skušali izboljšati državnim nameščencem gmotno stanje.«

Mislimo, da smo točnost naših trditev, da je življenjski obstanek pretežne večine drž. nameščenstva hudo ogrožen, dokazali, in to z izjavami najbolj merodajnih činiteljev. Gmotni položaj ogromne večine aktivnih uslužbencev in upokojencev se je pa v zadnjem času zaradi rastoče draginje še tako poslabšal, da se polasča premnogih družin že obup. Dokazovali tega ne bomo, ker so ta dejstva notorična. Izračunati je samo treba, kako naj državni uslužbenec srednjih in nižjih kategorij vsaj za silo preživi in prekrbi svojo družino z dohodki, ki jih prejema. V večini primerov bo ostala to nepojasnjena skrivnost, kako je s temi pičlimi dohodki sploh še mogoče vzdržati.

Zato mislimo, da je vsaj zdaj že končno prišel čas, da se nujno ukrene kaj za izboljšanje našega položaja. Kot prvi korak bi bilo treba takoj odpraviti vse redukcije in omejitve plač in doklad, odpraviti kuluk, ki ga plačujemo edino še nameščenci in delavci, znižati različne trošarine, takse in davščine, tudi banovinske in občinske, ki podražujejo življenje in najbolj obremenjujejo ravno naš stan, ki je navezan na stalne, nezadostne prejemke in si ne more pomagati. Nato bo pa treba začeti — in to čimprej — s temeljito korekturo vsega našega plačnega sistema in določiti v zlati vati dohodke v tolikšni višini, da bodo zadoščali vsaj za najskromnejše življenje.

Naše strokovne in stanovske organizacije ne smejo prenehati z opozarjanjem in obveščanjem javnosti in odločujočih činiteljev o teh naših življenjskih zahtevah. Od zavarovanja naših najosnovnejših življenjskih pogojev je odvisna v veliki meri blaginja vseh prebivalcev in vse države. Tega naj bi se naši državni predvsem zavedali.

— dr —: K vprašanju avtomatskega napredovanja

Iz uglednega zagrebškega »Glasnika železniških činovnikov« objavljamo ta zanimivi članek, ki obravnava za nas vse važno in aktualno vprašanje. Članek se glasi:

»Beseda avtomatika je pri uslužbencih že precej zamegljena, pri mlajših radi tega, ker o tem bolj malo vedo, pri starejših pa, ker so nanjo morda že pozabili, bodisi, da so sedaj dosegli isto ali več kakor po avtomatiki; bodisi, ker so že pri vrhuncu svoje kariere. A vendar lebdi nad nami avtomatika kot nekaj nedosegljiv ideal. Od časa do časa se vendar o njej precej govori, da potem zopet vse utihne. Ne more se pozabiti, pa naj pride še toliko novih pragmatik. Zavest, da je avtomatika pomenila za javne uslužbence mogočno oporo napram vsem oviram, je še vedno živa in čim slabši so upi na napredovanje, tem bolj si jo žele vsi nazaj. Morda se pri tem upanju pretirava, pa se jo slika v najbolj rožnatih barvah, a življenjska praksa daje sama povod takim slikam.

Ne bomo šli daleč v zgodovino nazaj, da bi videli kako polagoma in v kako dolgotrajni borbi se je izkristalizirala avtomatika. Dosegli so jo naši predhodniki, a mi jo nismo mogli obdržati, premočne so bile razmere in mi sami preslabil. Izgubili smo jo, ali za vedno? Če pri sedanjem položaju vidimo, da se križata oba sistema. Teoretično je ta kombinacija naravnost dovršeno sestavljena. Manjka pa vendarle v enem delu garancija. Treba bo torej truda in vztrajnosti, da si jo tudi tu priborimo nazaj. Če v naravi človeka samega je, da, če že ne more doseči izboljšanja, izkuša z vso silo in neverjetno vztrajnostjo obdržati to, kar ima. Če pa v boju podleže, pa je zopet prvi cilj ta, da skuša iznova pridobiti prejšnje posestno stanje. In ravno ta lastnost nam je v glavnem jamstvo, da pridemo zopet, čeprav polagoma, do avtomatike. Poleg tega imamo tudi še drugod zagovornike, ki nas morejo v tem stremljenju podpreti. Kajti vsi oni, ki imajo interes, da javna uprava dosega svoj namen, bodo naše težnje le podpirali. Dobra uprava pomeni zadovoljstvo v državi.

V čem pa obstoja moč in privlačnost avtomatike? Predvsem je to krepka ovira vsaki samovoljnosti, ter pomeni zaradi tega pojačanje pravic in položaja uslužbencev. Res je, da je druga plat avtomatike ta, da koristi vsem uslužbencem, ter na ta način izenačuje marljive in nemarljive uslužbenke. To seveda ni dobro. Vendar je ta minus omiljen že z dejstvom, da absolutne avtomatike prav za prav ni. Tudi prej se je vestnim in zelo marljivim uslužbencem čakalna doba skrajšala, ali se jim je na drug način zelo vestna služba priznavala, kar je bilo krepko borilo vsem, da so ostali tekoni

vsega službovanja ambiciozni ter z veseljem in vestno izvrševali poverjeno službo. S tem v zvezi pa so možne tudi še druge kombinacije, da se nagrade marljivi uslužbenci, ne da bi se v osnovi zavrgla avtomatika. Avtomatika pa je utemeljena že s tem, da onemogoča favoriziranje. Ne bomo se spuščali v podrobnejša razmišljanja, ker bi prišli predaleč. Pri tem se ne sme pozabiti, da morajo tudi sicer dobri uslužbenci napredovati. Kajti vsi vrše svojo službo kot življenjsko nalogo in je že radi dobrega izvrševanja iste potrebno, da vsi kar največ enakomerno napredujejo, da se s tem dvigne veselje do dela. S tem odpadejo vse one nevesčnosti, ki se jih opaža. Avtomatika pa pomeni tudi urejenost in smotnost uprave kot take. Ni ravno priporočljivo, če bi se morda doseglo največ, kar je možno že n. pr. v prvi polovici službene dobe, ali pa neposredno po tej dobi. Psihološko je utemeljeno, da uslužbenec, ki ne vidi pred seboj možnosti napredovanja, vključno temu, da je dosegel največ, kar je mogel, to hitro pozabi, ter je za upravo več ali manj popustljiv. Ozira na druge uslužbenke pri tem tudi ni podcenjevali. Seveda je treba to prav razumeti in previdno pretehtati vsakdanje izkušnje. Kajti poleg napredovanja so še druge činenice, ki odločilno vplivajo na uslužbenke. Tu jih ne moremo naštevati, ter je radi tega presojati povedano le z načelnega stališča. Upoštevati se mora pri napredovanju tudi ozir na proračun, ne da bi tukaj razčlenjevali razloge.

Napredovanje v določenih razdobjih je sicer zamudnejše napram drugemu sistemu, a odtehta to dejstvo občutek sigurnosti. Vsi minusi avtomatike pa izginejo, če upoštevamo dejstvo, da tudi napredovanje po svobodnem preudarku ne more odpraviti hib, ki gredo na rovaš avtomatike. Odveč bi bilo pa kakršno koli naštevaje. Glede te vrste napredovanja je zanimivo vedeti mnenje znanega vseuč. prof. Jeze-a, ki navaja v svoji knjigi o upravnem pravu sledeče: »... le pouvoir purement discretionnaire c'est l'avancement abandonné aux influences politiques, l'abaissement de la fonction, la revolte des fonctionnaires, la désorganisation des services publics et l'anarchie administrative.«

Tudi te besede je treba pravilno ceniti, ne kot nekako odklonitev, temveč zgolj s stališča teorije, ki o tem razpravlja, upoštevajoč pri tem poudarek »purement«. Kajti oba sistema imata več oblik ter svoje dobre in slabe strani, pri čemer se morata upoštevati zgodovinski razvoj in milje!

Če pa primerjamo ugodnosti ali neugodnosti enega ali drugega načina napredovanja, nam ne bo težka izbira. Dolžnost nas vseh pa je, da v tej smeri tudi delujemo.«

Uživanje pokojnine v inozemstvu

Objavili smo o tem predmetu že predpis letošnjega finančnega zakona v 4. odst. § 94., s katerim se je izpremenil § 157. uradn. zakona (§ 163. zak. o drž. prom. osebju). Odslej se ta paragraf glasi takole:

»Nihče ne sme prejemati brez dovoljenja fin. ministra pokojnino, dokler biva v inozemstvu. Upokojencem, ki jim finančni minister dovoli prejemanje pokojnine za čas, dokler prebivajo v inozemstvu, se zmanjšajo skupni pokojninski prejemki za 20 %. To ne velja za tiste upokojence, ki se mude v inozemstvu manj ko dva me-

seca, ki so prekoračili 60. leto starosti in (doslej: »ali; op. ur.) ki žive s svojimi otroki, ki imajo domicil v inozemstvu. — Finančni minister predpiše natančnejša navodila za izvrševanje te določbe.«

To navodilo je izšlo pod št. 13.550/I od 17. aprila 1937 in v naslednjem podajamo njegove poglavitne določbe.

Vsem upokojencem, ki žive v inozemstvu in katerim se pokojnina izplačuje po dosedanjih predpisih, se bodo pok. prejemki tudi poslej redno izplačevali brez posebne odločbe fin.

ministrstva. Seveda se jim od 1. aprila 1937 znižajo skupni prejemki za 20 %, dokler bodo v inozemstvu.

Tisti upokoјenci, ki že žive v inozemstvu, in ki do uveljavljanja tega navodila niso zaprosili za dovolitev uživanja pokojnine v inozemstvu, ne dobe pokojnin, dokler si ne preskrbe tega dovoljenja. Prošnje za dovoljenje je vložiti pri pristojnem diplomatskem ali konzularnem zastopstvu naše države v inozemstvu, in to najkasneje do konca tega leta. V prošnji je treba kar najizčrpnjeje navesti razloge za bivanje izven domovine. Priložiti je treba prošnji (v izvirniku ali v potrjenih prepisih): 1. državljansko izkaznico, ki ni stara nad eno leto; 2. odločbo o odmeri pokojnine; 3. potrdilo pristojne blagajne, do kdaj je upokojenec prejel pokojnino, in 4. pravilno specialno pooblastilo za osebo, ki bo prejela pokojnino, dokler se upokojenec mudi v inozemstvu. — Take prošnje bodo poslaništva ali konzulati predložili fin. ministrstvu s svojim poročilom glede razlogov za prebivanje v inozemstvu. — Po poteku tega leta bodo mogli vložiti take prošnje samo v izjemno upravičenih primerih, in to neposredno fin. ministrstvu.

Upokoјenci, ki žive v naši državi in žele oditi v inozemstvo za dlje kot dva meseca, morajo že pred odpotovanjem vložiti prošnjo, v kateri morajo navesti, za koliko časa in čemu žele oditi v inozemstvo. Prošnjo je vložiti pri pristojni izplačilni blagajnici, kjer prejema pokojnino (v naši banovini torej po večini fin. direkcija), in priložiti specialno pooblastilo za prejetje pokojnine. — Take prošnje bodo izplačilne blagajne takoj dostavljale fin. ministrstvu s potrebnimi podatki. Poročale bodo tudi glede navedenih razlogov za preselitev v inozemstvo. — Če bi upokojenec odpotoval izven države preden se mu dovoli uživanje pokojnine v inozemstvu, bo blagajna od prvega dne sledečega meseca odtegovala po 20 % skupnih pokojninskih prejemkov, dokler od fin. ministrstva ne dobi odločbe o dovolitvi ali zavrnitvi.

Upokoјenci, ki prebivajo v naši državi in odpotujejo v inozemstvo, kjer pa ne nameravajo ostati dlje kot dva meseca (t. j. 60 dni, brez dneva

odhoda in vrnitve), morajo s pismeno vlogo obvestiti pristojno izplačilno blagajno o svojem odhodu in o vrnitvi iz inozemstva. Take primere bo blagajna vodila v posebni evidenci. — Če upokojenec izven države ni ostal dlje kot dva meseca, mu gredo za ves čas nezmanjšani pokojninski prejemki. Če se pa ugotovi, da je ostal v inozemstvu dlje časa, se o tem obvesti fin. ministrstvo. Dokler le-to ne izda odločbe, bo blagajna odtegovala upokojencu po 20 % od vseh pokojninskih prejemkov toliko mesecev, kolikor jih je preživel upokojenec zunaj države. Enako je ravnati, kadar se upokojenec zaradi nepredvidenih razlogov ne more vrniti v domovino v roku dveh mesecev, in zaprosi za podaljšanje tega roka.

V inozemstvu smejo prebivati manj ko dva meseca upokoјenci samo enkrat na leto. Če odpotujejo vdrugeč v istem letu, se jim prejemki znižajo za 20 %.

Upokojencem, ki so že pred razglasitvijo tega navodila vložili prošnje za bivanje v inozemstvu, prošnje ni treba ponavljati, čeprav še niso rešene. Odločitve se izdajo po določbah tega navodila.

Proti določbi, s katero se zavrne prošnja za dovolitev uživanja pokojnine v inozemstvu, ni pravnega leka.

Znižajo se upokojencem za 20 %: pokojnina, osebna in rodbinska doklada. Kot upokoјenci se smatrajo po tem navodilu osebni in rodbinski upokoјenci, ne glede na to, po katerem zakonu jim je bila pokojnina odmerjena. Navodilo velja torej tudi za staroupoкојence, prav tako tudi za osebe, ki prejemajo miloščine, rente, vzgoјnine, podpore itd.

Vse prošnje in priloge v teh zadevah morajo biti pravilno kolkovane.

Upokoјenci, ki niso zaprosili za odobritev uživanja pokojnine v inozemstvu, dokler so tam živeli, ali jim je bilo dovoljenje zavrnjeno, izgube pok. prejemke in nimajo pravice do njih za minuli čas tudi potem ne, ko se vrnejo v domovino. To navodilo velja od 28. aprila 1937. Velja v splošnem tudi za upokoјence, stare nad 60 let in za tiste, ki žive skupno z otroki, ki imajo domicil v inozemstvu. Seveda se tem pokojnina ne zniža za 20 %.

(1 Kč je približno din 1'60), medtem ko veljajo proizvodni stroški za celoten aparat, delo in gradivo vsega skupaj samo 70 Kč. Če bi kak prodajalec prodal aparat ceneje, kakor je določena cena, ga kartel kaznuje prvič s 1000 Kč, drugič 5000 Kč globe, če to stori še tretjič, mu odvzame pravico prodaje radio aparatov. Izdelovalni stroški za radio žarnico znašajo 5 Kč, prodajajo se pa po 100 Kč. Za avtomobil, ki se proda za 20.000 Kč, se porabi materiala in delovne moči za 2000 Kč. Proizvodnja 1000 kosov navadne opeke velja okroglo 150 Kč, od česar gre za plačilo delavcu 63 Kč, za kurivo pa 30 Kč, proda se pa 1000 ko-

sov opeke za 240 Kč. Sladkorne tovarne potrebujejo povprečno 600 kg sladkorne repe, da pridelajo 100 kg sladkorja. Za to množino repe plačajo 80 do 90 Kč pridelovalcu, 100 kg sladkorja pa prodajo za 620 do 640 Kč. Od tega zneska dobi država kot trošarino 209 Kč.

Teh nekaj primerov nam jasno kaže, zakaj je nabavljajno zadržanstvo prejelo v svoj načrt tudi ustanovitve lastne proizvodnje. Dokler nabavljajno (konsumno) združništvo ne bo vzelo v roke tudi proizvodnje blaga, ki je potrebno konsumentom, dotlej bodo razni karteli sami določevali cene po mili volji in v škodo konsumentov.

Železniške legitimacije

Konec tega leta prenehajo veljati vse železniške legitimacije, ki jih zdaj uporabljajo državni ali banovinski aktivni in upokoјeni uslužbenci in njihovi družinski člani, ki so bile izdane po pravilniku iz leta 1930. To so modre in sive legitimacije, ki imajo na sprednji platnici utisnjen zlat državni grb. Veljavnost teh legitimacij se po 31. decembru 1937 ne sme več podaljšati.

Od 1. januarja 1938 bodo veljale samo legitimacije, izdane po predpisih splošnega pravilnika o ugodnostni vožnji iz leta 1935. Te imajo modre platnice z vtisnjenim krilatom kolesom v črni barvi in z napisom.

Direkcije državnih železnic so nedavno izdale na vsa oblastva navodilo, kako je ravnati, da bodo do konca leta vsi aktivni in upokoјeni uslužbenci dobili že nove legitimacije.

Po teh navodilih se bodo legitimacije izdajale aktivnim uslužbencem preko uradov, ki jim izplačujejo prejemke, medtem ko so jih morali doslej podrejeni uradi naročati preko osrednjih uradov v banovini. Za upokoјence in člane njihovih družin pa naroča legitimacije edinole fin. direkcija, ki jim izplačuje pokojnino — za banovinske upokoјence pa banska uprava.

V podrobnostih je treba paziti, da bodo sezname vsebovali pri sinovih

rojstne podatke, ker jim gredo legitimacije le do 21. leta, pri hčerah je pa treba še izrečno navesti, da so neomžene in da jih starši vzdržujejo. Potrditi je tudi treba, da žena in otroci žive z očetom v družinski skupnosti.

Otroci dobe legitimacije po očetu, če ima ta pravico do nje. Če je mati državna uslužbenka, oče pa ne, otrokom legitimacije ne gredo, razen v primerih, če je mati vdova ali ločenka in otroke sama vzdržuje. To je pa treba v navodilu izrečno povedati.

Za civilne uslužbence je predlagati fotografije v velikosti 6 × 9 cm (v civilni obleki). Zadaј na sliki je vselej napisati ime portretiranca.

Uradi so pozvani, naj naročila za nove legitimacije za prihodnje leto zbere že zdaj in naj jih nato kar najprej predlože železniški direkciji. Najkasneje se legitimacije morajo predložiti do septembra t. l. Za vsako legitimacijo je treba plačati din 20.—. Denar se pošilja posebe žel. direkciji.

Vložki za 24 potovanj k sivim legitimacijam (upokojencem in družinskim članom) za to leto se ne izdajajo več. V takih primerih se mora naročiti nova legitimacija za leto 1937., staro legitimacijo je pa priložiti. Tudi se za leto 1937. morajo naročiti nove legitimacije s posebnim seznamom, ločeno od seznamov za legitimacije, ki naj veljajo po 1. jan. 1938.

Kako karteli draže cene

Iz beograjske »Zadružne zastave« objavljamo sledeči zanimivi članek, ki nazorno kaže pogubno delovanje kartelov, ki tako občutno draže cene. O tem vprašanju smo že nedavno obširneje pisali.

»Naši konsumentje so zelo slabo poučeni o tem, v kolikšni meri podražujejo karteli cene raznega blaga. Ta nepoučenost prihaja ednot, ker pri nas nimamo pravega nadzorstva nad karteli. Do nedavnega ga sploh ni bilo, nekaj časa pa sicer res postoji, toda konsumentje, ki so za to najbolj polilicani, nimajo možnosti, da bi ga iz-

vrševali. Zato je tudi nemogoče v javnosti priobčevati kartelske cene, da bi jih konsumentje mogli spoznati. Toda ob ti priliki hočemo navesti nekaj zanimivih podatkov, ki se nanašajo na delovanje kartelov na Čehoslovaskem. Konsumentje si bodo tudi iz teh podatkov mogli ustvariti vsaj približno jasnem pojem o škodljivem delovanju kartelov sploh.

Po tem, kar je navedeno v listu »Narodna volja«, ki izhaja v Karlovih Varih na Čehoslovaskem, prodaja kartelirana radijska industrija posamezne radio sprejemne aparate po 850 Kč

Nova ureditev šolnine

Ko smo poročali o poglavitnih določbah letošnjega finančnega zakona, ki zanimajo naš stan, smo obljubili, da objavimo novo razpredelnico za šolnine, ki so precej znižane in je zlasti tudi začetna višina neposrednega davka, pod katero se šolnina ne plača, bila zvišana od 300 na 800 din na leto. To obljubo zdaj izpolnjujemo.

Po tar. post. 318/a taksne tarife je podlaga za plačevanje šolnine seštevek neposrednih davkov staršev in učenca. Te šolnine se plačujejo na univerzah

in enako vrednih visokih šolah, na srednjih šolah, na trgovskih, meščanskih, strokovnih, obrtnih in podobnih šolah.

Po novi ureditvi se plačujejo naslednje šolnine po naslednji lestvici:

Če znaša davek		II. skup.		I. skup.	
na leto	din	din	din	din	din
nad 800 do 1.000	75.—	100.—			
„ 1.000 „ 3.000	112.50	150.—			
„ 3.000 „ 5.000	150.—	200.—			

J. Galsworthy:

Črna suknja

Stari general, potomec ruske plemiške rodovine, ki je bil v svetovni vojni zapovednik divizije in je bil zdaj ubog emigrant, je sedel v svoji podstrešnici v praškem starem mestu na polomljenem stolu pred slabotnim ognjem. Izsušena postava z visokimi rameni je bila sklonjena naprej. Držal je sinje nadahnjene roke nad poje-njajočim plamenom, zakaj bil je že sedemdeset let star in leno se mu je prelivala mrzla kri. Ko se je od svojih ruskih prijateljev, ki jih je vsako nedeljo zvečer obiskaval, vračal domov, je deževalo in pred pečjo je visela na drugem obeh majavih stolov, ki sta bila njegova lastnina, suknja, skrbno razgrnjena, da se posuši.

General je imel navado, prižgati si vsako nedeljo zvečer ogenj, če so mu to sredstva le količkaj dopuščala. Ta opravke, ki mu je pričaral vtisk toplote, mu je podaljšal tiste tri ure, katere je vsak teden prebil v gosposki obleki in v stanu primerni družbi. In tako je rad sedel pred ognjem v edinem oblačilu, ki ga je še imel, ki je bilo pa že čisto staro in oguljeno ob šivih, a je ostalo v glavnem le moderno, in kadil smotko, ki si jo je vzel s seboj, in mislil na minulo. V takih trenutkih mu je bila sedanjost kakor izbrisana. Zakaj pred njegovimi mislimi ne bi bila mogla obstati — dan za dnem je moral hoditi pred smetarskim vozom in vihteti zvonec, ki je naznačeval ljudem njegov prihod. Toda to delo

mu je tako malo donajalo, da je razen tega še pral omnibuse v neki bližnji garaži, da se je mogel preživljati. Tako je zaslužil ravno dovolj za najemnino za svojo podstrešnico ter za kosilo in večerjo. Med delom je nosil umazano haljo, ki je bila nekoč modra, jedel je pa v neki ljudski kavarni. Ob nedeljah je vstajal šele ob šestih zvečer, se umil in se počasi in skrajno pazljivo obrič, oblekel nato svojo staro črno suknjo in skrbno zložene hlače in odšel tri kilometre daleč peš do stanovanja prijateljev. Tam ga je čakala večerja in pri požirku vina ali vodke se je lahko razgovoril o stari Rusiji.

Taka je bila njegova usoda teden za tednom, vseh zadnjih pet let in bi bila pač ostala še naprej do njegovega pokojnega konca. Prijatelji so prav dobro vedeli, kako težko se bje skozi življenje, ker pa ni nikdar načel tega vprašanja, bi se jim bilo zdelo neollikano, govoriti o njem. Kakor da so se na tišem dogovorili, ni ob teh nedeljskih večerih nihče govoril o njegovi nesreči. Stara Rusija, politika, napredek človeškega duha, to je tvorilo snov njihovim pomenkom in še marsikaj, kar se je skladalo s svečano črno suknjo. In pogostoma je oproščajoč smeh pregnal otožnost, ki je zagrinjala begunčev življenje. Njegovi prijatelji in vsi njihovi gostje so nosili vase zaklenjeno trpkost doživljene sramote in ponižanje izobčencev in zato so se načeloma izogibali, z besedami ali kretnjami ali z obleko priznati, da so žrtve zlo usode. Lahko so govorili o vnovični ustanovitvi, o preporodu carstva, o maščevanju, a nikoli

o vsakdanjem pomanjkanju in revščini. Toda prav za prav so le poredkoma kovali take načrte za bodočnost, njihov pogovor je tekel nalahko kramljaje in nihče med njimi ni znal ubrati bolje tega tona, kakor stari general. Pošteno čustvo je govorilo iz njegovega preprostega obraza, kamor so se mu bile zaorale neštete brazde, kakor gube v starem porumenelom usnju, ki zaradi malomarnega ravnanja kaže že tod in tam temnejše lise. Prav tako nagubane so bile veke njegovih temno zasenčenih rjavih oči, sivi brki so mu viseli čez kota bledeh usten in sivi lasje so mu segali še precej globoko v oglato čelo. Z visoko zravnanimi rameni in vljudno nagnjeno glavo je pozorno zasledoval pogovor, prav tako kakor zdaj, ko je sedel pred slabotnim ognjem in se je zdelo, da prisluškuje sikanju in prasketanju plamenčkov.

Po takih večerih, ki jih je preživljal v prijetnih razgovorih, so mu misli zaspano in hkrati živahno plule po minulosti, kakor se sprehaja človek po vrtu znanih dreves in cvetic. In z zdravim nagonom spomina se je ustavljal pri veselih dogodkih svojega življenja, ki je, kakor življenje večine vojakov, minevalo brez dejanj in v večnem pričakovanju, in ki je bilo le od časa do časa izpolnjeno z mrzlično delavnostjo. Car mu je ostal najvišji smisel življenja, zakaj po neki določeni starosti izgubi človek zmožnost prilagoditi se novim razmeram, pa bodisi, da so dogodki kakršni koli. Čeprav je general tudi vihtel smetarjev zvonec, snažil omnibuse in zaužival delavsko hrano — vse te dnevne nadloge so se mu

zdele kakor hude sanje. Šele kadar je oblekel črno suknjo, se je zares prebudil in živel svoje pravo življenje samo vsak nedeljski večer od šestih do polnoči.

Smotka, ki so mu jo bili dali prijatelji na pot, ni bila sicer najplemenitejše vrste, pa vendar — njen dim mu je zadoščal, da je uspal resničnost in spet obudil minulo. General se je malce smehljal, kakor star maček, kadar se spomni na nočni izlet, in z vso široko rusko dušo je užival kakor sladokusec trenutek, ki je bil tako čudno ločen od sedanjosti. Misel, da bi legel na ravno posteljo, mu je bila ob nedeljah zvečer manj ljuba, kakor kdaj koli, in odlašal je tako dolgo, dokler ni žerjavica ugasnila. Časih je celo zadremal na stolu in se zbudil ob zori, ves tresoč se od mraza. Ure, ki jih je, oblečen v črno suknjo, preživljal med sebi enakimi, so mu oživljale dušo in vzbujale tisoče lepih spominov na davno minule stvari. Tako ni bilo čuda, da je tako dolgo sedel ob ognju, dokler ni ugasnila zadnja iskrica. In nocoj se je čutil še bolj oddaljenega od sedanjosti, kakor sicer, kajti mlado dekle je govorilo z njim in ga spomnilo na neko ljubezensko zgodbo, ki jo je doživel leta 1880. Njeno ime je že pozabil, ne pa poljubov, s katerimi mu je tako brez preračunljivosti vračala njegove, niti ne nežnega, nagajivega in zaupljivega izraza njenega rožnega obličja s topastim noskom in očmi kakor spominčice. Nato je prišla noč, ko je prišel za polk ukaz odhoda in jo je moral zapustiti. Kakšna noč! Sadno drevje v belem cvetnem puhu, od daleč pesem in globoko

nad 5.000 do 6.000	262.50	350.—
„ 6.000 „ 7.000	300.—	400.—
„ 7.000 „ 8.000	375.—	500.—
„ 8.000 „ 9.000	487.50	650.—
„ 9.000 „ 10.000	600.—	800.—
„ 10.000 „ 12.000	750.—	1.000.—
„ 12.000 „ 15.000	1.125.—	1.500.—
„ 15.000 „ 20.000	1.500.—	2.000.—
„ 20.000 „ 25.000	1.875.—	2.500.—
„ 25.000 „ 30.000	2.250.—	3.000.—
„ 30.000 „ 40.000	2.625.—	3.500.—
„ 40.000 „ 50.000	3.000.—	4.000.—

Nad 50.000 din davka se plača na vsakih nadaljnjih začetih 1.000 din še pa din 10¹⁰ — več.

Spremembe te tarife postavke veljajo za visoke šole že od 1. marca 1937 dalje.

Vestnik

Posnemanja vredno. Ljubljanska sekcija Združenja zemljiškoknjižnih uradnikov je razposlala vsem članom okoliščino, v kateri jim sporoča tudi tole: »Po naših informacijah je še mnogo naših članov, ki niso naročniki »Našega Glasu«. Je to izborna urejevan list za državne uslužbence, ki ne sme manjkati v nobeni uradniški družini. Razne razsodbe v uradniških vprašanjih in tolmačenja posameznih določb uradnega zakona, ki jih prinaša ta list, so velike važnosti za nas vse, in treba je, da jih poznamo. Zato priporočamo vsem tovarišem, naj si list naroči, če ga še ne prejema.« — Če bi se vse strokovne organizacije državnih uslužbencev tako zavzele za »Naš Glas«, ki je skupno glasilo vseh državnih uslužbencev in upokojencev v Sloveniji, bi bil našemu listu obstanek in nadaljnji razvoj trdno zavarovan. In k temu moramo še pripomniti, da je med zemljiškoknjižnimi uradniki že doslej prav izredno lepo število njih, ki so naročeni na naš list. Čast takim tovarišem in njihovi organizaciji!

Komuniké učiteljske organizacije. Glavni odbor JUU je na zasedanju konec aprila po obravnavanju važnih vprašanj, ki se tičejo ljudskega šolstva, sprejel komuniké, v katerem med drugim izjavlja, da je za uspešno delovanje učiteljstva neobhodno potrebna: varnost in stalnost v službi; izenačenje učiteljev z učitelji v vseh pravicah, tudi glede izbire moza; avtomatsko napredovanje pri povišjih; zaposlitev nezaposlenih abiturientov in gmotna zagotovitev življenja, ker zadnje mesece cene življenjskim potrebščinam nevdružema rasejo. Glavni odbor JUU je v zvezi s tem ugotovil tudi, da je bilo veliko število učiteljstva premeščenega in odpuščenega brez disciplinskega postopka. Obziri do socialne pravičnosti zahtevajo, da se vsi ti učitelji vrnejo na svoja mesta in v službo in se šele na podlagi ugotovitve njihove krivde sprejme pravilna odločitev.

Brošura o delovanju UJNZB. Ljubljanski oblastni odbor navedene narodne železničarske organizacije je izdal brošuro »Naše delo«, v kateri poroča o svojem delovanju v poslovnem letu 1936/37. Organizacija jo je članom poslala brezplačno preko podružnic.

Novo železničarsko pevsko društvo. Za dan 30. maja je bil sklican ustanovni občni zbor glasbenega in pevskega društva »Železničar — Ptuj«. Zborovanje je bilo sklicano v prostorih »Glasbene matice« v Ptuj. O društvu bomo še poročali.

Geometri in geodeti. V Zagrebu se je ustanovilo »Društvo civilnih inženjirjev-geodetov«. Na prvem občnem zboru je društvo sprejelo resolucijo, s katero hoče geodetom kot akademsko kvalificiranim strokovnjakom zavarovati njihova prava. V resoluciji zahteva novo društvo, čigar člani so se odcepili od dosedanjega skupnega »Društva geometrov«, naj bi pri izdelovanju zakonov in uredb, ki se tičejo geodetskega dela, vlada pritegnila na posvet in sodelovanje tudi njihovo društvo. V bodoče naj se kandidati za geodezijske posle izobrazujejo na tehničnih fakultetah, kar bo v korist stroki. Tudi naj se na odgovorna strokovna mesta postavljajo le kvalificirani inženjirji in geodeti in naj se jim zavaruje njihov položaj.

Zdravniško komisijski pregled. Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje je razposlalo navodilo, naj se v bodoče jemljejo za člane zdravniških komisij, ki morajo po predpisih uradniškega zakona pregledati v določenih primerih obolele državne uslužbenke, vsi zdravniki v javni službi, ne pa izključno zdravniki iz javnih bolnic. Ti so namreč izredno zaposleni in naj se postavljajo za člane takih komisij samo če je potreben poseben pregled ali če bolnik že leži v bolnici sami.

Zvišanje taks. Vnovič opozarjamo, da so se od 1. aprila t. l. zvišale nekatere naj-

bolj navadne takse. Tako je treba zdaj kolkovati vse vloge z 10 din (namesto 5 din, kakor doslej). Priloge se morajo kolkovati s 4 din, če niso mogoče že kot listine kolkovane z višjim kolkom. Če je več listin ali spisov napisanih na enem ali več listih, ki se nepotrdijo predložijo kot priloga, je za vsak tak prepis posebej plačati takso po 4 dinarje. Za pritožbe zoper formalne odločbe je plačati vsaj 30 din, če ni predpisana višja taksa. Glede večkratnega taksi-ranja potrdil ali spričeval, ki se nahajajo hkrati na eni listini, objavimo zadevno navodilo finančnega ministrstva posebej.

Metuzalem med železničarji. Po »Glasniku želez. činovnika« posnemamo, da služi pri železniški družbi Chicago-Milwaukee-St. Paul & Pacific nadzornik snailcev kotlov. 98 let stari John M. Horan. Dne 17. aprila 1937 je slavil 82-letnico neprekinjenega službovanja pri navedeni železniški družbi. Starec je zdrav in čvrst in kakor nekdanj kadi še zdaj pipo. V vsem svojem službovanju ni bil nikdar bolan, tudi se mu ni dogodila nobena nesreča, čeprav je več desetletij bil tudi strojevodja. Njegov sin Robert Horan je pa strojevodja pri isti železniški družbi, služi pa »še« 52 let. Takih Metuzalemov je menda malo — ne le v Ameriki, temveč po vsem svetu — seveda, če ni ta vest prava pristna ameriška časopišna — raca.

Iz organizacij

Združenje zemljiškoknjižnih uradnikov. Ljubljanska sekcija tega združenja ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 6. junija v justični palači v Ljubljani, soba št. 79. Zborovanje se prične ob polu desetih dopoldne. Odbor pričakuje, da se bodo člani zborovanja v velikem številu udeležili.

Zborovanje monopolskih uradnikov. Združenje monopolskih uradnikov kraljevine Jugoslavije ima svoj letošnji redni občni zbor dne 20. junija v Beogradu. Zborovanje bo v dvorani Zveze nabavljalnih zadrug drž. uslužbencev v Poenkarcevi ulici 21, prične se pa ob osmih zjutraj. Odposlancev poverjenstev povrne upravni odbor organizacije polovico voznine za III. razred osebnega vlaka do Beograda in nazaj. Prav tako jim plača po 50 din dnevne za dva dni bivanja v Beogradu. Tistim članom, ki niso odposlanci, in ne stanujejo v krajih, kjer so poverjenstva organizacije, se prizna četrtnina cele voznine III. razreda osebnega vlaka.

Zborovanje zemljiškoknjižnih uradnikov. Na Binkošti je bil v Beogradu kongres Združenja zemljiškoknjižnih uradnikov kraljevine Jugoslavije in so zborovanju prisostvovali odposlanci vseh banovinskih sekcij. Na zborovanju so obravnavali izredne težave, v katerih se zemljiškoknjižni uradniki nahajajo. Zborovalci so naglašali, da je njihov stan sorazmerno najbolj zastavljen kar se tiče uvrstitve v skupine, in so zato zahtevali, naj se jim prizna enake pravice za napredovanje, kakor vsem drugim uradnikom podobnih kvalifikacij. To velja zlasti za starejše uradnike, ki nimajo srednješolske mature. Zborovalci so sklenili, zavzeti se za to, da se k strokovnim izpitom v bodoče pripuščajo samo abiturienti srednjih šol. Vsem starejšim uradnikom naj se pa omogoči napredovanje vsaj do V. položajne skupine. Posebno odposlanstvo je te društvene težnje predložilo kraljevskemu namestnikom in resortnemu ministru. Tem so tudi predložili

skrajno neugodno gmotno stanje zemljiškoknjižnih uradnikov, ki trpe kot vsi ostali zaradi rastoče draginje. Naglasili so nujno potrebo, da se prejemki kar najprej izdatno zvišajo.

Organizacija strojevodij. Lani smo že poročali, da je Združenje strojevodij začelo živahno akcijo, da se razvrste strojevodje po skupinah. Po tem predlogu naj bi se razdelili strojevodje na šest razredov in bi VI. in V. razred prejemale plače, enake nagradam dnevničarjev oz. uradniških pripravnikov, v IV. do I. razredu bi pa strojevodje prejemale uradniške plače X. do VII. položajne skupine. Napredovanje po teh razredih naj bi bilo avtomatsko, ne oziroma se na kvalifikacijo. Strojevodja bi bil 8 let v pomožni službi, nato bi dospel v IV. razred, vsake štiri leta bi pa napredoval za en razred. Če bi se ta predlog sprejel, bi bilo zvanje vseh strojevodij enako, pač pa bi bili dohodki različni, to pa sorazmerno z dolžino službe. O uspehu teh prizadevanj bomo svojčas poročali.

Iz organizacije finančne kontrole. Najstarejši član Združenja zvanjnikov finančne kontrole, ki je že od začetka, odkar organizacija postoji, njen član, je upokojeni preglednik G. Matija Preprek. Rodil se je leta 1856. v Petrovaradinu, služil pri nekdanji avstrijski finančni straži od leta 1880. do 1913. in sicer ves čas na ozemlju nekdanjega finančnega ravnateljstva v Vukovaru, ki je obsegalo današnji Srem. Imenovan veteran živi zdaj v Petrovaradinu z malenkostno pokojnino po starih zakonih, pri svojem sinu učitelju. Svoje življenje in službovanje je popisal prav natančno, zanimivejše dogodke je pa obdelal v obliki črtic in povestic. Vsi ti spomini so zaenkrat še v rokopisu. »Finansijska kontrola«, glasilo organizacije, stavlja tega zavednega člana za vzgled tistim mladim uslužbenecem fin. kontrole, ki stoje izven organizacije in skeptično gledajo njeno delo in uspehe.

Upokojenec.

Predpis, ki ga je treba popraviti. Prejeli smo od prijatelja lista, starejšega drž. upokojenca tale dopis: »Zadnjič ste poročali, da predpisuje tudi letošnji finančni zakon, da morajo finančne direkcije vse svoje dohodke od indirektnih davščin, t. j. od trošarin, carin, monopolov in taks, takoj pošiljati Narodni banki, ki ta denar sproti preodkazuje v Beograd. Zato ni čudno, da nastajajo zakesnitve pri izplačevanju pokojnin, da celó prejemkov aktivnih uslužbencev. Lani smo doživeli dovolj bridkihkušenj v tem pogledu. Če finančna direkcija nima dovolj gotovine na razpolago, seveda ne more vsakega prvega takoj v redu izplačati vseh plač in pokojnin. Bojim se, da se stara mizerija letos ponovi. Zato bi bilo prav nujno potrebno, da se ta določba nemudoma popravi tako, da se naj nakazuje Narodni banki šele presežek navedenih državnih dohodkov, najprej naj se pa od njih pridrži in zagotovi za izplačilo osebnih prejemkov potrebna vsota. Mislim, da bi se to dalo brez težave urediti, če je le količjak umevanja in dobre volje pri odločujočih.« — Tem pravilnim izvajanjem nimamo kaj dodati. Res je, da se izplačevanje pokojnin zadnji čas vrši redno začetek meseca, ne bi pa škodovalo, če bi se s primernim predpisom že vnaprej zagotovilo redno izplačevanje tudi za v bodoče.

Preselitev upokojencev v drugo bano-vino. Znano je vsem upokojencem, ki se preselijo iz ozemlja ene finančne direkcije na ozemlje druge, da morajo preselitev vnaprej javiti svoji dosedanji izplačujoči blagajni (direkciji), ki nato izvrši prenos pokojnine preko fin. ministrstva na tisto direkcijo, kamor se upokojenec preseli. Takim prošnjam je treba priložiti vselej tudi overjen prepis dekreta o odmeri pokojnine in prepis pritrilnega odloka glavne kontrole. Priloži naj se tudi prijava za doklade, izstavljene že z upoštevanjem kraja novega bivališča. Opozarjamo vse upokojence, naj take prošnje pravočasno vlagajo, ker se prenos zaradi birokratskih formalnosti pogostoma precej zavleče. Prijavo o nameravani preselitvi je predložiti vsaj mesec ali dva pred dejansko preselitvijo, sicer se utegne zgoditi upokojencu, da na novem bivališču ostane nekaj mesecev brez pokojnine.

Upokojenci in popust za zdravila. Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje je odločilo, da bodo v bodoče imeli javni nameščenci v lekarnah samo tedaj popust za nabavo zdravil, če so člani kake organizacije, ki podpira člane v bolezni. Kot taka organizacija je dobila tudi zagrebška »Potporna zadruga javnih namještenika i umirovljenika« povabilo, naj podpiše z lekarnarsko zbornico pogodbo. Pogodba je bila že potrjena in bodo člani navedene organizacije prejeli odsej v potrebi zdravila s popusti od 25 do 30 % navadne cene. Organizacija bo izdajala članom knjižice po 10 neizpisanih receptov, na katere bodo društveni zdravniki stavljali članom recepte, nakar bo član dobil v lekarni določeni popust.

Prvi veliki uspeh ženske sekcije Društva državnih in samoupravnih pensionerov v Zagrebu je bila — kakor poroča tamkajšnji »Penzioner« na naslovni strani v uvodniku s tremi slikami — kulturno umetniška otroška prireditev imenovane ženske sekcije, ki je bila dne 25. aprila v Zagrebu.

onstran široke reke mesec. Da, da, ruska zemlja — prostrana, tiha, sladko vonjajoča ruska zemlja! On, ki je kakor večina mladih moških, imel rad povesti o vojnah, je prav dobro poznal zgodbo, ki so jo pripovedovali o Zaporožskih kozakih in tisti reki. Skrivnosten vonj po koprivah in lapuhu in mladih brezah je napolnil podstrešnico in zdelo se mu je, da vidi nizke, razpotegnjene hiše, pred njimi pa španski bezeg in akacije. Tam iz daljne ravnine so se dvigale zelene kupole cerkva in vse okoli je bila črna zemlja, ki jo je razoral lemež. Sveta Rusija! In tam — saj tam je stala kobila, ki jo je kupil od krivonošega cigana v Jekaterinoslavu — nikoli kesneje ni imel več take živali, s tako črno, bleščečo kožo! Pravi dragulj, ta kobila!

Smotka mu je ožgala ustnice in vrgele je drobni ogorek v pepel. Ogenj je že ugašal, zakaj les je bil moker. Tedaj mu je prišlo na misel, da ima še nekaj bencina iz garaže spravljene v stari steklenici za zdravila. Z njim lahko poživi plamen. Tudi suknja se še ni posušila, saj je nocoj tako mračno deževalo! Vzel je steklenico in izlil tekočino na ugašajoči les. Roke so se mu že tresle in polil je nekaj tekočine. Nato je spet sedel. Na Hradčinu je odbila ura polnoč. Tenki plamenčki so pričeli lizati les in iz njih so mu zrasi spomini. Kako pogumno so se borili Japonci, kako vrolo so zavzeli njegovi ljudje višino tisti dan, ko si je zaslužil častni križec. Neuklonljivo kakor zid so stali njegovi ruski vojaki. »Vodi nas batjuška, zavzeli bomo gozdi« in vodil jih je. Dve krogli sta mu prebili tisti dan stegno, tretja ga je

oplazila po rami! To je bilo življenje!

Polomljeni stol je škripal in previdno se je nagnil nazaj. Če bi se bil sklonil, bi se bil stari stol nazadnje morebiti zlomil. Potem ne bi imel nobenega več za sedenje, kajti tisti, na katerem je visela zdaj razgrnjena suknja, bi se sesedel, če bi le mačka skočila nanj. Zdaj je bil zaspan. Nocoj bi se tako lepo sanjalo ob plapolajočem ognju! Čudovit večer — mlado dekle je kramljalo, kramljalo, in on ji je poljubljalo lepo ročico! Bog blagoslovi vso toploto na tem svetu!... In general je zaspal na stolu, medtem ko je ogenj plapolal iz razlitega bencina in silil zmeraj bliže. Z ulice, ki je bila tako ozka, da ni mogel voz skozi, ni bilo nobenega šuma do njega in svetlo so sijale zvezde skozi okno brez zastora. Dež je moral prenehati, mraz se je blizal. V sobi je bilo tiho. General ni mogel smrčati, ker je brado tiščal premnočno v prsa. Spal je kakor nekdo, ki je prišel z dolgega popotovanja. Še zmeraj se je v sanjah sprehajal po rajskih poljanah minulosti, ki so jih polnile cvetice in živali, mrmrajoče vode, ptičje petje in dekliske postave.

Dve uri sta minili in general se je prebudil in kihnil. Dražilo ga je v nosu. Tema ga je obdajala, samo zvezde so bleščale. Ogenj je ugasnil. Vstal je, tipaje našel vžigalice in konček sveče. Zjutraj je bilo treba pravočasno vstati, da je mogel vhiteti zvonec pred smetarskim vozom. Skrbno je zložil dragocene hlače in zlezal pod dvojno odejo. Pekoč smrad ga je še zmeraj mučil in od zoprnosti je skremžil obraz.

Točno ob sedmih se je zbudil, kakor star vojak, ki pozna svojo uro in mu ni treba budilke. Kako mrzlo je bilo! Na vodi v počenem vrhu se je naredila ledena skorja, toda da stopaš pred smetarskim vozom, končno ni treba biti posebno temeljito umit! Oblekel se je do kraja in že hotel oditi, ko se je spomnil na črno suknjo. To je bilo treba še zložiti in skrbno s kafro in dišečo sivko spraviti v stari kovčeg. Naglo je vzel suknjo z naslonjala — in srce mu je zastalo. Kaj pa je to? Velika zaplata suknje, sredi na hrbtu, tam kjer sta se začela škrica, mu je razpadla med prsti — kakor netilo. Zasmojeno, zasmojeno! Zalogostni ostanek suknje mu je visel v rokah kakor obešenčevo truplo na vešalih. Vsemogočni! Njegova suknja, njegova stara črna suknja, čisto in popolnoma pokvarjena, da je ne bo nikoli več mogoče popraviti! Nepremično je obstal. To je pomenilo — kaj je pomenilo? In nenadoma sta mu zdrknili dve solzi počasi po rumenih licih, ki jih je izpral dež in vihar. Njegova stara suknja, njegova edina suknja! Vsa ta leta si ni mogel nikdar kupiti obleke, nikdar položiti belica na stran. Izpustil je pokvarjeno suknjo, kakor izpustiš roko prijatelja, ki te je grdo prevaril, in opotekel se je iz sobe po stopnicah. Vonj, plehki vonj po osmojenem blagu ga je spremljal.

Kakor v hudih sanjah je v obledeli delovni halji korakal pred smetarskim vozom in vihtel zvonec po cestah starega mesta. V kavarnici je pojedel kos kruha s klobaso, popil zraven tenko kavo in pokadil edino cigareto, ki si jo je dovoljeval na dan. Misli so se mu upirale obstati, pri ne-

sreči. Šele ko je zvečer pral v garaži omnibus, je nenadoma prenehal, kakor da ga je zgrabilo za grlo. Vonj po bencinu! Bencin je ugonobil suknjo!

Tako je minil teden in prišla je nedelja. Sploh ni več vstal, temveč se obrnil k zidu. Naj se je trudil, kolikor se je hotel, toda minulost ni hotela oživeti. Da bi si jo pričaral k življenju, bi bilo treba boljše hrane, vina, ki bi ga ogrel, razgovora, tobakovega dima, pogleda na prijateljske obraze. In z obema rokama si je tiščal sivo glavo in škripal z zobmi. Zakaj šele ta trenotek se je zavedel, da je umrl, da so mu samó tiste kratke nedeljske večerne ure pomenile življenje, kadar je v svoji črni suknji našel zavetje v minulosti.

Dva tedna sta minila. Njegovi prijatelji so bili vsi tako revni. Bil je vojak stare Rusije, general, plemič — ni jih obvestil. Prosičati in jadikovati ni mogel. Toda bil si je svest, da ne živi več, saj ni imel več preteklosti, za katero bi bil lahko živel. Nekaj, kar ne pozna kompromisov in kar se ne plaši najskrajnejšega, kar noče zamegliti dejstev in kar gre z iztegnjenimi rokami usodi nasproti — tisto nekaj, kar je last ruske duše, je zavzelo določnejšo obliko in raslo v njem.

Vse drugo pove poročilo iz časopisa: »Davi so potegnili iz Vltave truplo starega, sivolasnega moža. Po okoliščinah je mogoče sklepati na samomor in po zunanosti so-deč, si je spet ruski begunec svojo usodo sam prikojil. Mrtvec je bil oblečen v hlače, srajco in telovnik, ki so bili sicer oguljeni, pa iz dobrega blaga; ni pa imel na sebi suknje.«

Na koncu uvodnika dostavlja urednik tole: »Moramo žal pripomniti, da je med navzočim občinstvom bilo le nezatno število tistih, ki se jih tiče, to je upokojencev! Smatramo, da bi se bilo moralo vse kar tretji upokojencev, pa smo jih morali iskati z daljnogledi (čast prisotnim izjemam). Mislimo, da se takó ne kaže tovarišstvo in vzajemnost! Lahko je brez povoda vpiti, da se nič ne dela, ne spodobi se pa našemu stanu, da ne podpira tistih, ki delajo!«

Zadružne vesti

Stoletnica zadrugarstva. Leta 1944. bodo v Rochdalu na Angleškem velike slavnosti ob stoletnici ustanovitve prve nabavljalne zadruge na svetu. V tem najhmem angleškem mestecu je dne 21. decembra 1844 odprlo 28 revnih tkalcev in drugih delavcev prvo nabavljalno zadruge. Na proslavo dela teh »častitih rochdalskih pionirjev« bodo prišli tisoči zadrugarjev vsega sveta. Slovesnosti bo organizirala Mednarodna zadruga zveza v Londonu, kjer so združene vrhovne zadružne organizacije skoro vseh držav na svetu. — Da se omogoči tudi našim zadrugarjem udeležba pri teh svečanostih, je naša Zveza nabavljalnih zadrug ustanovila posebno zavarovanje za tiste zadrugnike, ki se jih mislijo udeležiti. To zavarovanje prične 10. junija t. l. in traja 7 let. Premije se plačujejo po posebni tarifi, ki je na razpolago pri poverjenikih

zadružnega zavarovanja, v Ljubljani tudi pri naši nabavljalni zadrugi na Vodnikovem trgu št. 5. Priporočamo vsem, ki se zanimajo za to zavarovanje, da se potrudijo po natančnejša obvestila k poverjenikom.

Planinsko letovišče za zadrugarje. V Martuljku nad Mojstrano je naša Zveza nabavljalnih zadrug drž. uslužbencev v Beogradu sezidala velik letoviški dom za odrasle, ki ima 50 sob. Poslopje je že pod streho. Vsi prostori bodo imeli centralno kurjavo, električno razsvetlavo, v domu bodo kopeli in vsi potrebni postranski prostori, kakor velika obednica, knjižnica, čitalnica, družabna soba, v bližini bo pa odprt kopališče in teniško igrišče. Prav blizu pa žida ljubljanska železničarska nabavljalna zadruge mladinski dom, ki bo imel prostora za 150 otrok. Zanje bo ustanovljena tudi stalna gozdna šola. Ureditev tega mladinskega doma bo kar mogoče najpopolnejša in najsodobnejša, tako da bo to letovišče za deco velikega pomena in dokaz zadružne vzajemnosti. Nabavljalna zadruge je sama zgradila tudi avtomobilsko cesto od državne ceste do obeh domov.

Še nekaj o obrokih

O tem poglavju smo že nekoč pisali. Pa je to poglavje tako, da o njem še vedno lahko govorimo.

Res je: ne moreš si nabaviti pohištva in ga takoj plačati, vsaj ne, če

te smemo prištevati k oni večini državnih uslužbencev, ki so gospodarsko odvisni samo od svojih prejemkov. Prav tako si večkrat ne moreš kupiti obleke zase in za svoje in ob prejemu blaga takoj poravnati računa. Morda bi šlo to pri nabavi živil; pa tudi to ne gre vedno, zlasti, če nimaš iz kakršnega koli vzroka urejenega domačega gospodarstva.

Iz vseh teh in takih nadlog te reši — obrok. V resnici, kot rešitelj ti prihaja in včasih to ime tudi zasluži. Ali obrok ima, kot vsaka stvar na tem božjem svetu, dve strani. Seveda, dobro in slabo. Dobro, če ga pokličeš res v skrajni sili; slabo, če ga zoveš za vsako malenkost, če brez njega tako rekoč načelno ne moreš gospodariti, če se zatekaš k njemu, ko imaš na razpolago druge izhode. Kakšne izhode? boš vprašal. Odgovorjam: uredi svoje gospodarske prilike tako, da boš plačeval vsaj živila takoj in z gotovim novcem; obleko ali morda še kaj drugega pa si kupuj, če drugače res ne gre, v božjem imenu na obroke.

Trdim, da z živili gre. Treba je samo mesec, dva, da pametno razporediš izdatke, da se malo omejiš, pa si glede tega kmalu na konju. Saj ti pomaga tudi zadruge, da svoj sklep iz-

vršiš. Kupovanje živil na kredit ali obroke je z malimi izjemami popolnoma odveč. Prvič zato, ker tu ne gre za večje vsote, drugič pa čisto iz preproste razloga, ker kupujemo živila navadno le za dobo enega meseca in torej pri dobri volji ne bo težko, da tudi časovno spravimo v sklad te vrste potrebe in svoje prejemke.

Obrok ni nevaren, če je sam. Če pa zbere okrog sebe tovariše in se jih sestane dvojica, trojica ali še več, potem pa je hudo. Le pogledimo v družine, predočimo si sliko tistega dne, ko prinese družinski poglavar svoj me-

Obleke kemično čisti, barva, pilsira in lika tovarna J. O. S. REICH.

sečni zaslužek, da ga položi na altar domačije! Koliko razočaranj, seveda neupravičenih, ker bi morala gospodar in gospodinja točno vedeti, koliko smeta pričakovati! In tako se začne: Kako je mogoče, da si samo toliko prinesel? Koliko si obdržal zase? To ne bo v redu, račun v zadrugi ni pravilen, ali pa je kje drugje pomota. Itd. Pa se seveda izkaže, da je račun zadruge popolnoma pravilen in da tudi drugje ni nobene pomote. Obroki so prekržali račune. In potem: slaba volja na vse strani, prepri, očitjanja. Prav vse po nepotrebnem.

Zato pa desetkrat premisli, preden se odločiš za obrok! Kupuj z njegovo pomočjo samo to, kar najnuneje potrebuješ, torej le v skrajni sili. Potem ne boš s strahom pričakoval svoje plače in — kar je mnogo vredno — mir bo v hiši!

(Iz »Zadrugarja«, Ljubljana.)

ZA POMLAD priporoča

F. I. GORIČAR, Ljubljana

svojo staro trgovino z moškimi in damskimi šofji, vsakovrstno modno blago v svili in bombažu, damsko in otroško konfekcijo, na Sv. Petra cesti 29, kakor tudi svojo specialno trgovino s perilom, pralnim blagom in opremami za neveste, na Sv. Petra cesti 30 P. n. uradnikom in uradnicam proti garanciji tudi na ugodne mesečne obroke. Pri takojšnjem plačilu popust.

Priporočamo trdko
M. Tičar, Ljubljana
za nakup vseh pisarniških in šolskih potrebščin.

Tovariši!

Kupujte svoje potrebe pri trdkah, ki inserirajo v »NAŠEM GLASU«

FABIANI & JURJOVEC
LJUBLJANA — STRITARJEVA ULICA 5

Priporočamo svojo veliko izbiro volnenega blaga za gospode in dame. Belo blago za različno perilo v poljubni širini. Krasna zaloga zastorov in preprog. (Pliš, tapetir itd.) — Puh perje, kapok, volna, žima vedno v zalogi. Blago je iz prvovrstnih angleških in čeških tovarn. Gospodom uradnikom proti takojšnjemu plačilu 10% popusta.

ROBERT GOLI
LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA ULICA 3

ZEFIR, POPELIN, TOURING
za moške srajce, Gradl za spodnje hlače, izborne kakovosti v najnovejših vzorcih priporočam

A. ŠARABON, Ljubljana

Telefon št. 26-66 Ustanovljeno leta 1886

Valetrgovina kolonialne in špecerijske robe

Velepražarna za kavo • Mlini za dišave
Glavna zaloga rudninskih vodà

HRANILNI IN POSOJILNI KONZORCIJ

Kreditna zadruge državnih uslužbencev v Ljubljani, Gajeva ulica 9 — v lastni hiši
Najstarejša kreditna zadruge v Jugoslaviji, ustanovljena leta 1874.
Poštni čekovni račun št. 10.681. Telefon št. 3413
Posojila do Din 10.000 — vsem javnim nameščencem po 8% proti zaznambi na plačo na prvem mestu in poroštvo.

SVILO

pravo in umetno, moderne vzorce, za damske obleke in

MANUFAKTURA
vseh vrst v veliki izbiri dobro in poceni kupite pri znani trdk

NOVAK

MANUFAKTURNA TRGOVINA
LJUBLJANA, KONGRESNI TRG 15
pri NUNSKIM CERKVI

TOVARN A VIDMAR

izdeluje dežnike, nogavice vseh vrst in svilen trikot-perilo

Trgovine: v Ljubljani, Pred Škofijo 19 in Prešernova ulica 20,
Zagreb, Jurišićeva ulica 8 in Ilica 41a,
Beograd, Kralja Milana 5,
Novi Sad, Kralja Aleksandra 22

Prvovrstne kvalitete, nizke cene!

KNJIGARNA

Ljubljana

Frančiškanska ulica 6

Telefon št. 3397

Račun poštne hranilnice št. 10.761

Maribor

Palača Banovinske hranilnice

Telefon št. 2628

Izdeluje diazo-amoniak-papir »JASNIT«
za kopiranje načrtov, ki je edini 100% domač izdelek te vrste v državi!

Učiteljske tiskarne

priporočam cenjenemu občinstvu svojo zalogo vseh pisarniških in šolskih potrebščin. Lastna izdelovalnica šolskih zvezkov. Knjigarna sprejema naročbe na knjige iz inozemstva, na vse domače in inozemske liste, revije itd. Velika izbira pisemskega papirja, razglednic in slik. Cene solidne! Postrežba točna! Zahtevajte cenik!

Zadruge državnih uslužbencev za nabavo potrebščin c. z. z o. z.

Ljubljana, Vodnikov trg št. 5 • Telefon št. 2421

Širite
zadružno misel
med svojimi
tovariši!

Državni uslužbenci! Vaša nakupovalnica mora biti edino zadružna prodajalna. V zalogi ima vedno sveže špecerijsko blago. Dostava na dom brezplačna. Preskrbuje kurivo, posreduje nakup manufakturnega blaga. Na zalogi ima vsakovrsten porcelan, emajlirano kuhinjsko posodo, jedilni pribor, ki ne rjavi, itd.